

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^Η - Η ζωή σε άλλους τόπους – Οι αυτόχθονες λαοί

2. ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ (σελ. 146)

2.1α. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 147 (Ενδεικτική απάντηση)

Τα παιδιά της φυλής των Μοκέν έχουν στενό δέσιμο με την θάλασσα και η εκπαίδευσή τους σχετίζεται με αυτήν. Από μικρά μαθαίνουν να κολυμπούν και να μαζεύουν κοχύλια, ιδιαίτερα τα πιο σπάνια είδη, τα οποία αργότερα πουλούν. Επίσης μαθαίνουν να ψαρεύουν με καμάκι αλλά και να παγιδεύουν νυχτερίδες στα σπήλαια, βοηθώντας έτσι τους γονείς τους να τις πιάσουν.

2.1β. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 147 (Ενδεικτική απάντηση)

Η αγάπη κυριαρχεί στη ζωή των Μοκέν και αποτελεί το «κλειδί» για όλα. Οι σχέσεις που αναπτύσσουν είναι για πάντα. Αγαπούν, γίνονται ζευγάρια, παντρεύονται και αυτό ισχύει εφ'όρου ζωής. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, «ή ζουν σε ζευγάρια ή δε ζουν καθόλου».

2.2. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 147 (Ενδεικτική απάντηση)

Λ – Σ – Λ – Λ – Σ – Λ

2.3. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 147 (Ενδεικτική απάντηση)

- α. περιπλανώμενοι
- β. επιπλέουσα
- γ. καθορίζεται
- δ. εύκαιρη
- ε. πιστοί

2.4. Κείμενο για επεξεργασία, σελ. 147 (Ενδεικτική απάντηση)

Πιστεύω ότι ο φίλος μου θα έβρισκε αδιανόητη την πράξη μου. Θα μου έλεγε ότι είμαι υπερβολικός και ότι δεν μας χρειάζονται τόσα ψάρια. Το υπερεντατικό ψάρεμα μόνο κακό μπορεί να προκαλέσει στη θάλασσα. Και οι Μοκέν είναι μια φυλή που σέβεται τη φύση και συνυπάρχει μαζί της παίρνοντας από αυτή μόνο τα απολύτως απαραίτητα. Θα με ανάγκαζε λοιπόν να αφήσω το μεγάλο καλάθι και να ψαρέψω ελάχιστα ψάρια, μόνο όσα θα χρειαζόμασταν για το γεύμα μας.

3. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ (σελ. 148)

Οι αντωνυμίες (σελ.148)

3.1. Οι αντωνυμίες (σελ.148)

Αντωνυμία	Είδος
κάποιος (ξυλοκόπος)	αόριστη
μόνος του	οριστική
τού (ξέφυγε)	προσωπική (αδύνατος τύπος)
(κοίτη) του	κτητική
αυτό	δεικτική
(ζωή) μου	κτητική
τόσα	δεικτική
το (αγοράσω)	προσωπική (αδύνατος τύπος)
τον (λυπήθηκε)	προσωπική (αδύνατος τύπος)
τον (πλησίασε)	προσωπική (αδύνατος τύπος)
ο ίδιος	οριστική
τούτο	δεικτική
(τσεκούρι) σου	κτητική
δικό μου	κτητική
τέτοιο	δεικτική
άλλο	αόριστη
αυτό	δεικτική
δικό μου	κτητική
εκείνο	δεικτική
που	αναφορική
αυτό	δεικτική
που	αναφορική
εγώ	προσωπική
τιμιότητά (του)	κτητική
του (έδωσε)	προσωπική (αδύνατος τύπος)

3.2. Οι αντωνυμίες (σελ.148)

Αυτό που πρώτο έρχεται στο μυαλό **μου** είναι σχετικό με το αν και σε **ποια** έκταση τα δελτία ειδήσεων έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Υποθέτω ότι **αυτά** που παρουσιάζουν είναι μέρος της πραγματικότητας. Αλλά μόνο **εκείνα** που συμβαίνουν στον κόσμο ή μόνο **ό,τι** νομίζουν οι συντάκτες των δελτίων ότι **μας** ενδιαφέρουν; **Εκείνοι** είναι άρρωστοι ή **εμείς**; Δεν υπάρχει **τίποτα** καλό ή όμορφο στον κόσμο **που** να αξίζει να αναφερθεί;

3.3. Οι αντωνυμίες (σελ.149)

- α. Μου έφερες το βιβλίο που σου ζήτησα;
- β. Ναι, σου το έφερα. Πού θέλεις να το αφήσω;
- γ. Βάλ' το εκεί που είναι και τα άλλα βιβλία.
- δ. Εμένα και της αδελφής μου μας άρεσε πολύ.
- ε. Το διάβασες όλο;
- στ. Ναι. Α! σου στέλνουν χαιρετίσματα και τα παιδιά.
- ζ. Να τους πεις ευχαριστώ. Όταν γίνω καλά, θα σας δω όλους. Μου έχετε λείψει πολύ.
- η. Εσύ να είσαι καλά κι όταν σηκωθείς, θα το γλεντήσουμε.

3.4. Οι αντωνυμίες (σελ.149)

- α. Τον τελευταίο καιρό τον έχουν χάσει.
- β. Το όραμα για έναν καλύτερο κόσμο εκείνος το ενέπνευσε.
- γ. Πρέπει να του δώσεις την ευκαιρία να δείξει τις ικανότητές του.
- δ. Δίνοντας την κανάτα στη γιαγιά την έσπασα.
- ε. Τις έδωξαν με τις κλοτσιές.
- στ. Έσπασαν τα γυαλιά της μητέρας, αλλά τα έφτιαξα εγώ.
- ζ. Της είπα της μητέρας μου ότι είδα την Ελένη.
- η. Τα έμαθες τα νέα της παρέας;

3.5. Οι αντωνυμίες (σελ.149)

- α. Οι γονείς του τού αγόρασαν ένα αμάξι.
- β. Σου είπα πόσο σου πηγαίνει το καπέλο σου;
- γ. Σήμερα θα τους δοθούν οι βαθμοί απ' τους καθηγητές τους.
- δ. Της θύμισε τον στόχο της.
- ε. Μην της πεις τα μυστικά σου!
- στ. Μου έδειξε τα ρούχα του, που είχαν σκιστεί.
- ζ. Δεν μας χρωστάτε και δεν σας χρωστάμε τίποτα πια!
- η. Μας μίλησε για τους φίλους σας με τα καλύτερα λόγια.

3.6. Οι αντωνυμίες (σελ.150)

- α. ο ίδιος
- β. μόνη της
- γ. ο ίδιος
- δ. μόνος σου
- ε. ο ίδιος
- στ. ο ίδιος
- ζ. μόνη της
- η. μόνο του
- θ. μόνος του
- ι. μόνη της

3.7. Οι αντωνυμίες (σελ.150)

ποιος → ερωτηματική
εμένα → προσωπική
κανείς → αόριστη
τι → ερωτηματική
κάποιος → αόριστη
τούτος → δεικτική
πόσος → ερωτηματική
τόσος → δεικτική

τέτοιος → δεικτική
άλλος → αόριστη
αυτός → προσωπική
καθένας → αόριστη
εκείνος → δεικτική
μερικοί → αόριστη
μας → προσωπική
εσάς → προσωπική

3.8. Οι αντωνυμίες (σελ.150)

α. του εαυτού σου
β. τον εαυτό σου
γ. τον εαυτό του
δ. ο εαυτός μας
ε. τον εαυτό σου
στ. τον εαυτό του
ζ. τον εαυτό της
η. τους εαυτούς μας

3.9. Οι αντωνυμίες (σελ.150)

α. καθετί
β. μερικοί
γ. καμιά
δ. μια
ε. τίποτε
στ. κάμποσους
ζ. καθένας
η. άλλοι – άλλοι

3.10. Οι αντωνυμίες (σελ.151)

α. Ποιος
β. Ποιες – ποια *
γ. Πόσο
δ. Τι – Ποιοι – πόσοι
ε. Ποιου / τίνος
στ. Πόσων
ζ. Ποια – Ποιοι
η. Πόσα – Ποιος - Τι

3.11. Οι αντωνυμίες (σελ.151)

α. Ποιο
β. πιο

- γ. πιο
- δ. Ποιο
- ε. πιο
- στ. Ποιο – πιο

- α. Ποια - πια
- β. πια
- γ. πια
- δ. ποια – ποια
- ε. πια
- στ. ποια

3.12. Οι αντωνυμίες (σελ.152)

- α. όποια
- β. ό,τι
- γ. που
- δ. των οποίων
- ε. όποιος
- στ. οτιδήποτε
- ζ. ο οποίος
- η. όσες

3.13. Οι αντωνυμίες (σελ.152)

- α. ό,τι
- β. ότι
- γ. ό,τι
- δ. ότι – ό,τι
- ε. ό,τι
- στ. ό,τι
- ζ. ό,τι
- η. ότι
- θ. ότι – ό,τι
- ι. ότι

3.14. Οι αντωνυμίες (σελ.152)

- α. αναφορική αντωνυμία
- β. σύνδεσμος
- γ. σύνδεσμος *
- δ. αναφορική αντωνυμία
- ε. ερωτηματικό επίρρημα (τονίζεται)
- στ. ερωτηματικό επίρρημα (τονίζεται)
- ζ. αναφορική αντωνυμία
- η. σύνδεσμος

3.15. Οι αντωνυμίες (σελ.153)

- α. εσύ – εγώ (ΕΙΔΟΣ:προσωπικές)
- β. ένας – άλλος (ΕΙΔΟΣ:αόριστες)
- γ. τον εαυτό (ΕΙΔΟΣ:αυτοπαθητική)
- δ. μόνος του (ΕΙΔΟΣ:οριστική)
- ε. ο ίδιος (ΕΙΔΟΣ:οριστική)
- στ. αυτό (ΕΙΔΟΣ:δεικτική)
- ζ. κάθε (ΕΙΔΟΣ:αόριστη)
- η. τόσο (ΕΙΔΟΣ:δεικτική)
- θ. κανείς (ΕΙΔΟΣ: αόριστη)
- ι. Τι (ΕΙΔΟΣ:ερωτηματική)

3.16. Οι αντωνυμίες (σελ.153)

- α. Ποιος (ΕΙΔΟΣ: ερωτηματική)
- β. δικό μου (ΕΙΔΟΣ: κτητική)
- γ. σου (ΕΙΔΟΣ: κτητική) – σε (ΕΙΔΟΣ: προσωπική) – τίποτε (ΕΙΔΟΣ: αόριστη) – άλλο (ΕΙΔΟΣ: αόριστη)
- δ. εσάς (ΕΙΔΟΣ: προσωπική)
- ε. σε (ΕΙΔΟΣ:προσωπική) - Πόσων (ΕΙΔΟΣ: ερωτηματική)
- στ. Ποιος (ΕΙΔΟΣ: ερωτηματική) - με (ΕΙΔΟΣ: προσωπική) - μου (ΕΙΔΟΣ: κτητική)
- ζ. Μερικά (ΕΙΔΟΣ: αόριστη)
- η. μου (ΕΙΔΟΣ:προσωπική) – τα (ΕΙΔΟΣ:προσωπική)
- θ. σου (ΕΙΔΟΣ: κτητική)
- ι. της (ΕΙΔΟΣ: κτητική) – του (ΕΙΔΟΣ: κτητική)

4. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ (σελ.153)

4.1. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.153 (Ενδεικτική απάντηση)

Συνώνυμα	Αντώνυμα
μεταβάλλω	διατηρώ
χρησιμοποιώ	(αφήνω)
συγγενεύω	διαφέρω
κερδίζω	χάνω
αισθάνομαι	-
ξεβάφω	βάφω
εκρήγνυμαι	ηρεμώ
γλιτώνω	συλλαμβάνομαι
σπαταλώ	εξοικονομώ
κατευθύνω	παραπλανώ
οριοθετώ	αοριστολογώ
μοχθώ	τεμπελιάζω
προτρέπω	αποτρέπω

φθίνω	ακμάζω
υποφέρω	ευημερώ

4.2. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.154

α. μοιάζουν	στ. ξόδεψε
β. μετατρέψεις	ζ. παρήκμασε
γ. πάλεψε – νίκησε	η. οδήγησε
δ. ξέσπασαν	θ. παρακίνησαν
ε. ξεθωρίασαν	ι. ένιωσε

4.3. Ασκήσεις λεξιλογίου, σελ.154 (Ενδεικτική απάντηση)

Οι Μαρία και η Νίκη είναι δίδυμες και **μοιάζουν** σαν δυο σταγόνες νερό. Όταν ενηλικιώθηκαν, **παρακίνησε** η μία την άλλη να νοίκιασουν ένα διαμέρισμα δίπλα στο πατρικό τους. Επειδή ήταν παλιό και οι τοίχοι είχαν **ξεθωριάσει**, το έβαψαν, το περιποιήθηκαν και **πάλεψαν** πολύ για να το **μετατρέψουν** σε ένα σύγχρονο σπίτι **ξοδεύοντας** πολλά χρήματα. Άξιζε όμως τον κόπο!

5. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ (σελ.155)

Γράμμα σε έναν φίλο από το εξωτερικό, σελ.155

(Ενδεικτική απάντηση)

Καβάλα, 18 Απριλίου 2020

Αγαπητή Victoria,

Ονομάζομαι Ηλιάνα, είμαι 11 χρόνων και πηγαίνω στη ΣΤ' δημοτικού. Είμαι σχετικά ψηλή, έχω ξανθά μαλλιά και καστανά μάτια και φοράω γυαλιά Έχω μια μεγάλη αδερφή, τη Νικόλ και ένα αξιολάτρευτο σκυλάκι, τη Τζιν!

Μένω σε μια μικρή πόλη της Ελλάδας, που ονομάζεται Καβάλα. Το καλοκαίρι έχει πολύ ήλιο και τον χειμώνα χιονίζει συχνά!. Τα Χριστούγεννα στολίζει ο Δήμος την πόλη μας με πολλά φωτεινά στολίδια και στήνει καρουζέλ και πίστα πατινάζ. Η πόλη μου, όπως και η χώρα μου γενικά, είναι πάρα πολύ ομορφες!

Το σχολείο που πηγαίνω είναι μικρό, με οχτώ αίθουσες, συνολικά. Στον πρώτο όροφο υπάρχουν τέσσερις τάξεις για τα μεγάλα παιδιά και δυο στο ισόγειο για τα μικρά των Α' και Β' τάξεων. Τα αγαπημένα μου μαθήματα είναι η Γλώσσα και η Φυσική.

Αγαπώ πολύ τη μουσική και τον χορό, γι' αυτό δύο φορές την εβδομάδα μαθαίνω κλασική κιθάρα στο ωδείο και μοντέρνους χορούς. Εσύ, Victoria, έχεις κάποιο χόμπι; Σου αρέσει η μουσική; Κι αν ναι, τι μουσική ακούς;

Τι ωραία να ερχόσουν το καλοκαίρι εδώ, στην Ελλάδα να κάνουμε μαζί διακοπές!!! Η Ελλάδα το καλοκαίρι είναι τέλεια, έχει συνέχεια ήλιο και ζέστη και πηγαίνουμε πολύ τακτικά στη θάλασσα. Έχουμε πάρα πολλές παραλίες και

πανέμορφα νησάκια. Αχ, αν τα καταφέρεις και έρθεις, θα ενθουσιαστείς με τις ομορφιές της χώρας μου...

Περιμένω γράμμα σου και αν σου είναι εύκολο, μπορείς να μου στείλεις μια φωτογραφία σου;

Φιλιά,
η νέα σου φίλη, Ηλιάνα